

Ett litet kabelschakt på Södermalm

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning L2015:7789 (f.d. Stockholm 103:1), stadslager
Brännkyrkagatan 13
Stockholms stad
Stockholms kommun
Stockholms län
Södermanland

Oskar Spjuth

Ett litet kabelschakt på Södermalm

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning L2015:7789 (f.d. Stockholm 103:1), stadslager
Brännkyrkagatan 13
Stockholms stad
Stockholms kommun
Stockholms län
Södermanland

Oskar Spjuth

Denna rapport har framställts av ett företag
vars miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001
av Svensk Certifiering Norden AB.

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora Gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
E-post: info@kmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2019

Samtliga foton av Ingela Harrysson om inget annat anges.

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Publik Licens 4.0 (CC BY)
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

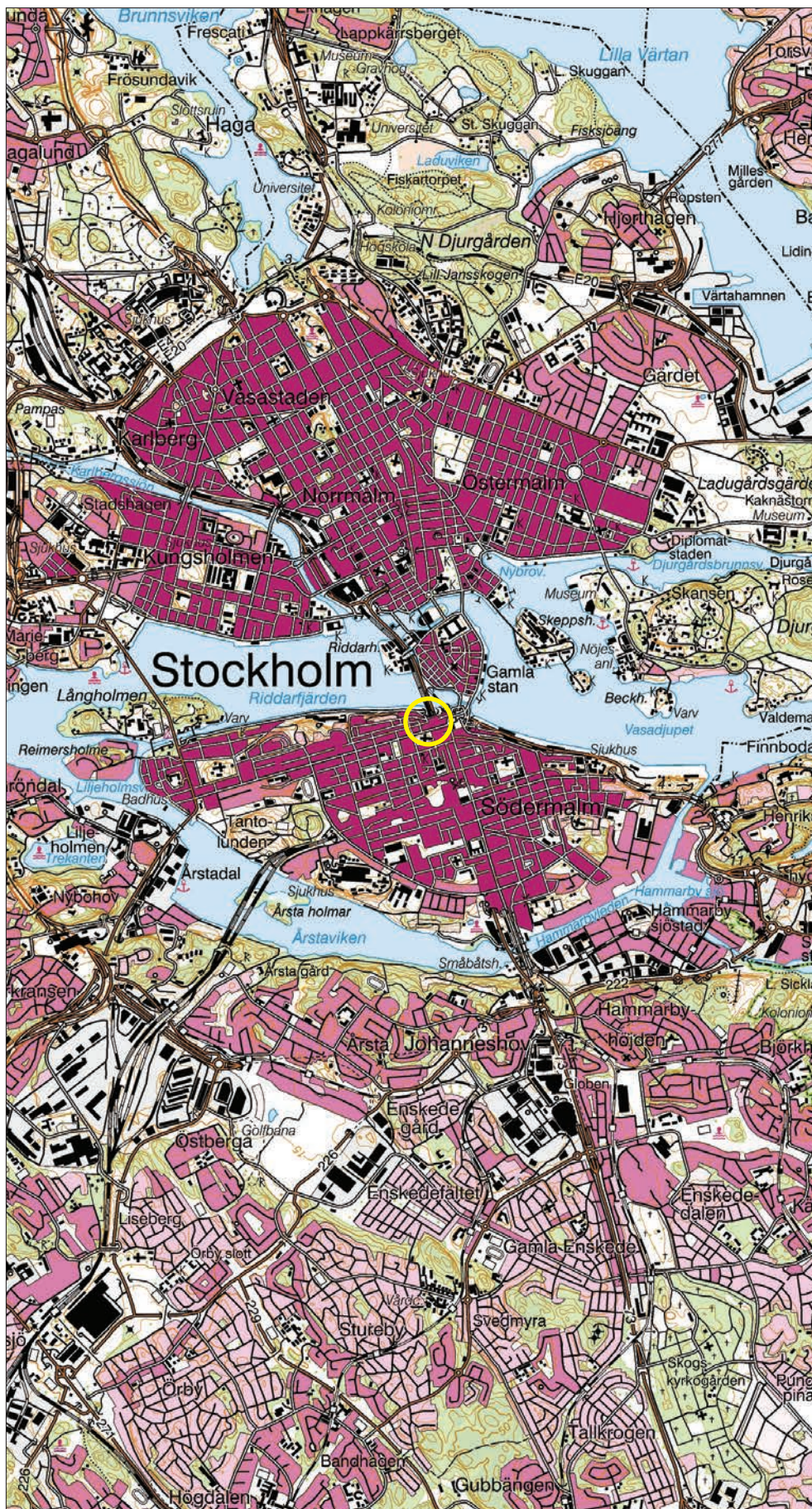
Lantmäteriets kartor omfattas inte av ovanstående licensiering.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Medgivande 827179.

ISBN 978-91-7453-791-8

Tryck: JustNu, Västerås 2019

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte	6
Metod och genomförande	6
Historisk bakgrund	7
Undersökningsområdet	7
Undersökningsresultat	8
Utvärdering	9
Referenser	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11
Bilagor	12
Bilaga 1. Schakttabell	12

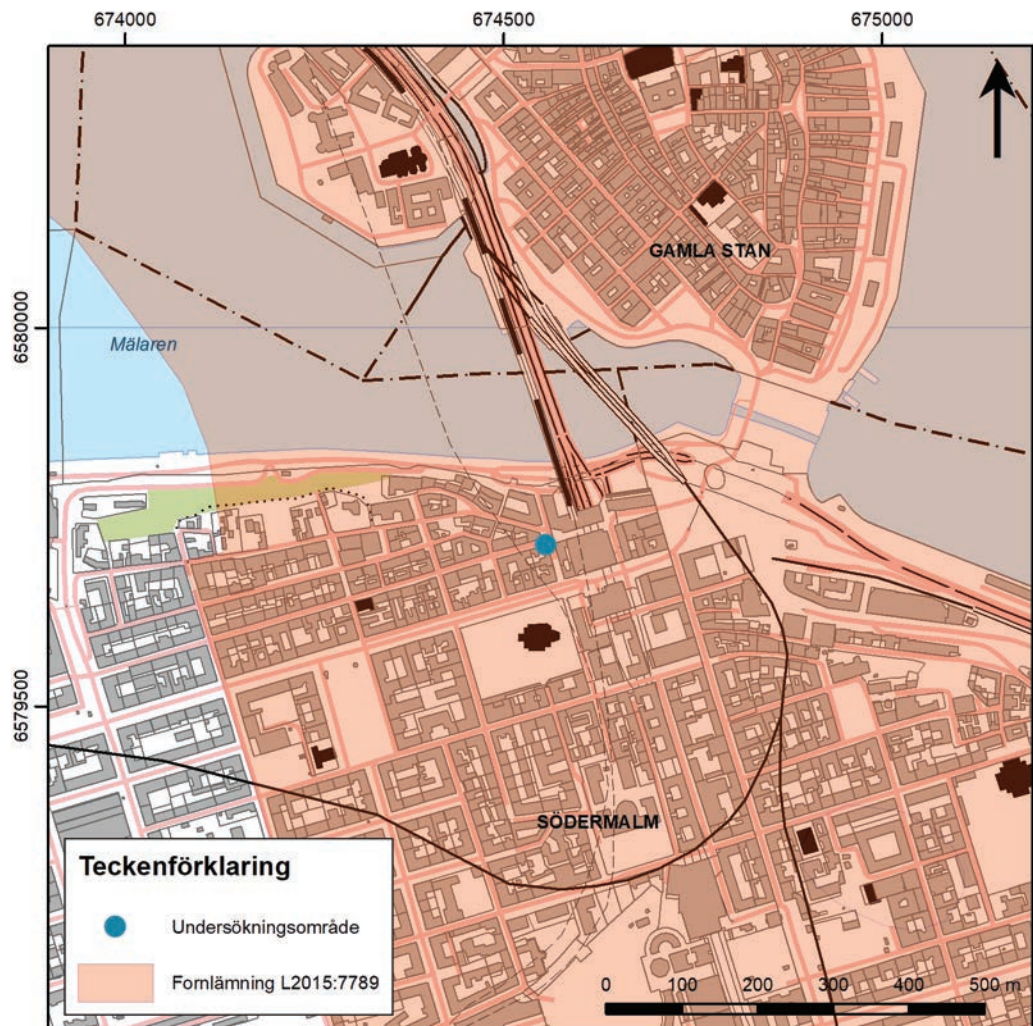
Figur 1. Undersökningsplatsens läge markerat med en ring. Utdrag ur Terrängkartan. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) utförde under februari 2019 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom fornlämning L2015:7789 (f.d. Stockholm 103:1), Stockholms stadslager. Anledningen var att Infratek Sverige AB lade ner nya elledningar. Ett schakt handgrävdes för ledningarna till ett djup av 0,8 meter. Schaktet var 1 × 1,7 meter stort och innehöll enbart moderna utfyllnadsmassor. Inget av antikvariskt värde påträffades.

Inledning

Med anledning av att Infratek Sverige AB lade ner nya elledningar inom fornlämning L2015:7789 (f.d. Stockholm 103:1), stadslager, utförde Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Den arkeologiska undersökningen utfördes efter beslut av Länsstyrelsen Stockholm och bekostades av Infratek Sverige AB. Ett schakt (schakt 1) grävdes från ett kabelskåp till intag. Schaktet var 1 × 1,7 meter stort och 0,8 meter djupt. Oskar Spjuth har varit projektledare och sammanställt denna rapport. Ingela Harrysson genomförde fältarbetet under februari 2019.

Figur 2. Undersökningsområdets läge i mörkeblått visas här tillsammans med fornlämning L2015:7789 mot bakgrund av digitala Fastighetskartan (förenklad). L2015:7789 utgör fornlämningen för Stockholms stadslager. Skala 1:10 000.

Syfte

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att dokumentera berörda lämningar och kulturlager.

Metod och genomförande

Schaktningsarbetet utfördes genom att bärlager grävdes bort för hand. En arkeolog övervakade schaktningen. Schaktet var 1 meter brett, 1,7 meter långt och 0,8 meter djupt. Schaktets läge har mätts in manuellt i relation till befintlig bebyggelse och digitaliserats i efterhand. Schaktet har dokumenterats med digitalfoto.

Figur 3. Undersökningsområdet sett från nordöst.

Historisk bakgrund

Stockholm är beläget vid ett av inloppen till Mälaren. Senast under slutet av 1200-talet expanderade Stockholm till att bli en av Sveriges folkrikaste städer. Södermalm (*Sutbramalm*) omnämns första gången i ett medeltida brev 1288 då biskoparna i Strängnäs och Uppsala var i tvist om rätten till den nyuppförda stadsdelen på platsen (SDHK 1407). Samma år tillkännagav kung Magnus Birgersson att han skänkte flera egendomar till Stockholms minoriterkloster, bland annat en tomt på Södermalm (*Syndre malm/Syndramalm*) (SDHK 1416 och 1394). Maria Magdalena kapell uppfördes under mitten av 1300-talet och låg på platsen för nuvarande Maria Magdalena kyrka från första halvan av 1600-talet (Ekman 2017). Det äldre gatunätet på Södermalm ersattes av kvadratiska kvarter och rätvinkligt gatunät 1642 (Hasselmo 1981).

Undersökningsområdet

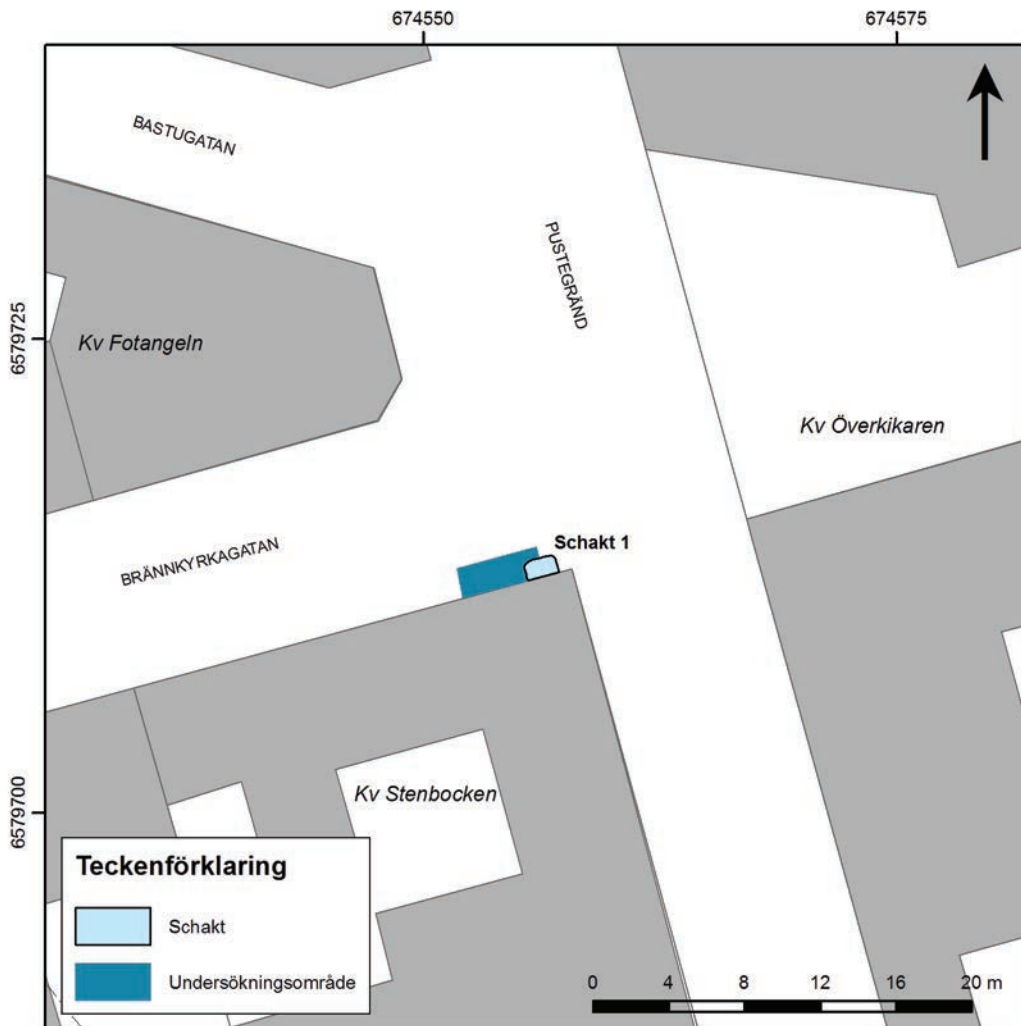
Undersökningsområdet var beläget i Brännkyrkagatan, mellan kvarteret Stenbocken i söder och kvarteret Fotangeln i norr. Området är bebyggt med höga bostadshus och ligger i nordsluttning mot Mälaren i norr, som också utgör avgränsningen mot Gamla stan norr därom. Söder om kvarteret Stenbocken ligger Sankta Maria Magdalena kyrka från början av 1600-talet.

Figur 4. Vy från schakt 1, längs med Pustegränd. I bakgrunden syns Gamla stan och järnvägsbron över Mälaren.

Undersökningsresultat

Gatunivån utgjordes av gatsten, under vilken fanns ett cirka 0,15 meter tjockt lager av sättsand. Under sättsanden låg en äldre asfalterad gatunivå och under asfalten ett bärlager som var cirka 0,5 meter tjockt. Botten på schaktet utgjordes av bärlager där moderna elledningar stack upp genom sanden. Inget av antikvariskt värde påträffades i schaktet. Inga fynd framkom.

Figur 5. Schakt 1. Skala 1:400.

Figur 6. Schakt 1 sett från öster.

Utvärdering

Undersökningen har genomförts i enlighet med Länsstyrelsens beslut och generellt förfrågningsunderlag för 2018. Inget av antikvariskt värde påträffades. Schaktet hade en kortare sträcka än de fyra meter som planerats. Detta har dock sannolikt inte påverkat resultatet eftersom området intill byggnaden i hög grad tycks vara stört.

Referenser

- Ekman, T. 2017. *Kring Maria Magdalena kyrka*. Arkeologgruppen AB rapport 2017:62.
- Hasselmo, M. 1981. *Stockholm. Medeltidsstaden 17*. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. Stockholm.
- SDHK – Svenskt diplomatariums huvudkartotek över medeltidsbrev
<https://sok.riksarkivet.se/sdbk>

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:</i>	KM19002
<i>Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:</i>	431-49744-2018, 2019-01-18
<i>Kulturmiljöregistret uppdragsnr:</i>	201900049
<i>Typ av undersökning:</i>	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
<i>Undersökningsperiod:</i>	26 februari 2019
<i>Personal:</i>	Ingela Harrysson
<i>Landskap:</i>	Södermanland
<i>Län:</i>	Stockholm
<i>Kommun:</i>	Stockholm
<i>Socken:</i>	Stockholm
<i>Fastighet:</i>	Brännkyrkagatan 13
<i>Fornlämning:</i>	L2015:7789 (f.d. Stockholm 103:1), stadslager
<i>Fastighetskarta:</i>	65G 7hN Södermalm
<i>Koordinatsystem:</i>	Sweref 99 TM
<i>Koordinater:</i>	X6579712/Y674556 (S av schakt 1)
<i>Höjdsystem:</i>	RH 2000
<i>Inmätningmetod:</i>	Manuell inprickning
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Inga dokumentationshandlingar utöver denna rapport.
<i>Fynd:</i>	Inga fynd påträffades.

Bilaga 1. Schakttabell

Schakt	Längdxbredd (m)	Djup (m)	Area (m ²)	Topografiskt läge	Beskrivning	Anläggningar
1	1×1,7	0,8	1,7	På gata intill bebyggelse.	Schakt för el. Inget av antikvariskt värde. Naturlig undergrund ej uppnådd.	–